

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foarte înscrisă în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 500 Lei

Pe 6 luni . . . 280 Lei

Pentru străinătate 1000 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

† P. Ion M. Gârleanu

Ce opunem panslavismului?

Vestea săvârșirii din viață a acestui fiu român al Sărăcuțului din Assisi ne-a surprins dureros. Il văzusem, mai în iarnă, obosit, vlăguit, plecat de spate ca sub o povară mare. Dar nu credeam să-i fie sfârșitul atât de aproape. Mai ales că seninătatea feței lăsa să se întrevadă un suflet tare și sănătos, stăpân asupra unui trup slăbănog, dar supus și ascultător. Se vede însă că atâtă i-a fost veleatul, și e sigur că el s'a împăcat cu dragă inimă și cu această rânduială a Proniei cerești.

Deși, după omenească judecată, viața Păr. Ion Gârleanu ar fi însemnat și pe mai departe pilduitoare cheltuire de puteri trupești și sufletești în slujba adevărului, frumosului și binelui. Căci asta i-a fost toată ambiția cât a trăit: Să slujască Domnului și aproapei, făcând bine cu fapta, cu graiul, cu peana.

Inzestrat de Dumnezeu cu inimă simțitoare și cu suflet delicat, dar și cu voință tare, moldoveanul acesta din săteni dela Butea a valorificat mereu talanții primiți dela Atotputernicul. Format în atmosfera serafică a ordinului franciscan, trece la Roma, unde face înalte studii teologice la universitatea gregoriană. După care vine în Țara nașterii sale, ca să treacă din plin în faptă idealul apostolic de care-i era străbătut sufletul. În scurtă vreme și-a câștigat simpatia tuturor cu blândețea, cu voioșia sa cucernică și sănătoasă, cu jertfelnicia sa întru carea nu era nici umbră de prefăcătorie.

Păr. Ion M. Gârleanu e dintre cei dintâi franciscani cari îmbrățișează ritul răsăritean. Ca franciscan român unit s'a făcut cunoscut în toate părțile Provinciei Mitropolitane prin conferințele religioase și exercițiile spirituale ce a ținut pentru elevi, clerici, preoți și mireni. Distins orator, cuvântul său avea farmecul deosebit și binevoitor al vorbei care pleca dela inimă și mergea la inimă, ca una despre care ești convins că razimă pe înfăptuiri, nu numai pentru a stoarce laude cu calcul.

A lucrat mult și cu peana adormitul în Domnul. Pe lângă frumoase articole de ziar și de revistă, a scris și un impresionant număr de gingașe poezii religioase, scoase și în haină de broșuri: Trandafirii; Flori de drum; Sf. Francisc de Assisi (un admirabil poem liric mai vast) ș. a. Tot dânsul, nu de mult, a prelucrat, într-o românească îngrijită, minunata lucrare a lui M. Cochem despre Sf. Liturghie, pe care a avut mângâierea s'o vadă în a treia ediție.

De-acum se odihnește sub gila binecuvântată dela Săbăoani. — Aibă parte de fericirea celor aleși! (P. Străjeru).

(=). Războiul acesta, cu contradicțiile lui uluitoare, cu hățișul infernal al atâtor situații absurde, cine să-l mai înțeleagă? Cum să te mai descurci în jungla ucigătoare a problemelor pe care le pune? Și dacă prezentul nu-l pricepem, cum am îndrăzni să descifrăm enigmaticele însângerate ale viitorului?

Din capul locului, acum nu-i timp de filosofat. În fiecare clipă se cer fapte. Nu trebuie să le comande și să le directiveze nimeni. Le impune, după o logică nepătrunsă de noi, monstrul însuși care se cheamă război. El se joacă cu toți, după capriciile lui ciudate. Se pare că nimeni nu se mai poate lăuda că ar avea frânele strânse în mâni și că-l strunește după plac.

Din marea învălmășeală se desprinde totuși, tot mai clar, tot mai arogant, o vreau năpraznică: a Rusiei. Ea știe precis ce vrea, și nici nu și ascunde țelurile. O spun acum și aliații ei, Englezii, cu brutală luciditate: Rusia vrea stăpânirea Europei (și apoi a lumii). Dacă mai era nevoie de dovezi, apoi două articole mari ale revistei londoneze „Nineteenth Century and after” despre „Permanentele politicii externe rusești” — articole publicate la noi în „Curentul” din 21-22 Februarie c. — fac lumină deplină. Această țință supremă și permanentă explică toate întortochieturile și contradicțiile politicii moscovite. În slujba ei stau surprinzătoarele schimbări la față a lui Stalin și uluitoarele lui trăsături de șah din ultima vreme: desființarea Cominternului, împăcarea cu Biserica, și autonomia largă acordată diferitelor republici ale Uniunii Sovietice. Toate: ortodoxia, comunismul și ideea panslavă nu sunt decât mijloace în slujba aceluiași scop: dominația slavă, a tuturor slavilor uniți într'un imperiu mondial.

Cu această nebulă năprasnică nu-i de glumit nici pe departe. Ci trebuie să ne dăm seama, că isbânda visului rusesc ar însemna moartea civilizației creștine și desființarea națiunilor europene. Dar: „ce opun popoarele Europei apelului panslav al Rusiei Sovietice”, întrebă d. Pamfil Șeicaru, aproape singurul dintre publiciștii noștri care urmărește cu tenacitate și clarvedere pericolul slav. Întrebarea ne sună în primul rând nouă, fiindcă puhoiul slav pe noi ne amenință mai întâi.

Răspunsul firesc ar fi acela pe care-l dă orice minte sănătoasă și pe care l-a formulat altădată răsăriteanul d. Șeicaru: o categorică încadrare în latinitate, ridicare de bariere spirituale impenetrabile între noi și revărsările stepei răsăritene. Exemplul Poloniei, care prin catolicism și-a păstrat ființa națională distinctă, este elocvent și conclu-

dent. — Ce se întâmplă însă în realitate? Iată câteva observații în această privință.

Mai întâi, publicistica noastră nu vrea să prindă problema rusească decât sub un singur aspect: cel al comunismului. Panslavismul nu ne interesează. Cu toate că ideea socială nu-i decât o lozincă, — una din lozincile marelui ideal panslav! — Miopia noastră este cu adevărat lamentabilă.

Se poate constata, în schimb, o îngrijorătoare slăbire a conștiinței latine pe meleagurile noastre, cu toate că aceasta ne-a trezit la viața națională și numai ea ne-ar putea da și acum tăria rezistenței spirituale față de penetrația și seducția culturii rusești.

Pe cine mai încălzește astăzi „Cântecul gîntei latine”, pe care îl aveau scris în notes-ul lor, cel puțin în Ardeal, toți elevii, și-l cântau la toate ocaziile, desprinzând din el mândria superiorității noastre rasiale față de asupritorii din trecut?! — Apoi, ce nume dăm astăzi copiilor la botez? Până la 1918, toți eram Traiani și Augustini, Tit Livii și Horații, Hortensii și Corneliu ș. a. m. d. Te simțiai, la noi, ca în Roma Cezarilor. Și călători de seamă, cari ne-au cercetat de curând, n'au întârziat a remarca acest fenomen, atât de elocvent pentru manifestarea firei și ființei noastre latine. Peste un deceniu, nu se va mai putea spune așa ceva.

N'ați observat, apoi, epidemia „dacică”, ce se revărsa peste paginile celor mai multe reviste ale noastre? Ne-am trezit dintr'odată daci sadea, în sânge, la nas, la plete și la cojoc. Teorii savante vreau să ne convingă cu orice preț că, în definitiv, asta-i adevărata noastră noblețea, fiindcă Zalmoxe a fost zeul care ne trebuia nouă și nu altul. — Și suntem încă numai la început. Câmpul e nelucrat, deci ispititor. Permite toate combinațiile ingenioase, fiindcă materialul documentar lipsește. Deci: înainte savanți! — Limba noastră, felul nostru de a gândi și de a fi, atâtea din datinile și tradițiile care constituie bogăția noastră etnică, zestre dela adevărații noștri părinți, astea nu mai contează.

Ori dacă e să dăm și acestor epifenomene ceva atențiune, ei bine, avem gata o altă explicație la modă: bizantinismul. Zestrea sufletească am adus-o direct din Bizanț! — Că Bizanțul însuși era atunci focar de civilizație latină, asta iarăși nu are nici o importanță. Esențialul este ca să nu fi adus direct dela Roma nimic!

Și acuma, nou de tot, ni se predică o altă evanghelie. Nu suntem nici una nici alta din câte am fost, ci pur și simplu: balcanici. Asta ar fi o rasă nouă, substratul tuturor neamurilor din sud-estul european. Influențe târzii și superficiale ne-au diferențiat în sârbi și greci și bulgari și români, dar în fond tot

una suntem! — De sigur, aparențele și evidențele sunt altele. Doar' și chiorul vede de departe deosebirea la față dintre un bulgar și un român; și poporul are o serie de zicători care caracterizează firea, adica fisionomia spirituală deosebită, a diferitelor nații dimprejurul nostru, în cari influențele târzii s'au dovedit mai tari decât substratul inițial. Totuși, nu mai e modern să vezi și să zici și tu ca toată lumea. Oricum, trebuie să progresăm!

După toate acestea, nu ne-ar surprinde să se găsească alți deștepți, străini ori dela noi, care să proslăvească „slăvia” câtă o avem în noi, găsind că, în definitiv, toată istoria noastră din trecut a fost greșit interpretată, și cerându-ne ca de aici înainte să ne oprim cu mai multă cucernicie asupra acestui component al ființei noastre, până acum ne băgat în seamă.

Și alții vor putea născoci alte teorii. Ele nu vor schimba trecutul, nici realitatea prezentă. Vor fi însă o dovadă de puțină seriozitate, și ar putea slăbi tăria conștiinței noastre latine tocmai în zilele când ne este mai necesară decât oricând în trecut!

Serbare înălțătoare. Suflarea românească de pretutindeni și-a dat încă odată frâu liber sentimentelor ei încātușate.

Intr'un cadru sobru, dar plin de demnitate, Dumineca trecută s'a făcut în orașul nostru *sfințirea drapelului Asociației refugiaților și expulzaților din Ardealul de Nord*. Au participat la această solemnitate delegațiile celorlalte asociații județene din Ardeal, a universităților din țară, tineret și săteni din toate unghiurile.

Actul sfințirii l-a săvârșit însuși I. P. S. S. Dr. Valeriu Tr. Frențiu, în sobor de preoți. Tot cu acest prilej, în urma liturghiei arhieresti, s'a oficiat un parastas pentru sufletele celor uciși de hoardele barbare.

A urmat defilarea asociațiilor de refugiați, școli, premilitari, etc., apoi discursurile în Palatul Cultural. În numele Bisericii noastre a vorbit Il. Sa Dr. Victor Macavei

vicarul sf. Mitropolii; Prot. Z. Oancea în numele bisericii ortodoxe; d. Dr. L. Scridon, comisarul general al refugiaților, în numele guvernului; adv. Dr. T. Bordan, în numele asociațiilor județene ale refugiaților, prof. Rubin Popa în numele Universității Daciei superioare, A. Mărginean, secretar general al Asociației refugiaților, Dr. L. Bochiș, Dr. C. Suci, prof. N. Negruțiu, Păr. A. Pioraș, Păr. prof. Dr. Dumtru Manu, Dr. Eugen Nicoară, delegații studenților din București, Brașov, Sibiu și Blaj.

Reținem din cuvântarea d-lui comisar Dr. L. Scridon: Scopul acestui Comisariat este de a alina durerile morale și fizice ale celor ce și-au părăsit căminele și glia în primul rând; iar în al doilea, de a-i duce la locurile lor, pe cari le au părăsit acum aproape patru ani!

La sfârșitul cuvântărilor, d. prof. Vasile Popp, președintele Asociației refugiaților din jud. Târnava-Mică, a dat cetire telegramelor trimise M. S. Regelui, Conducătorului Statului și d. prof. M. Antonescu, președintele Consiliului de miniștri.

A urmat masa comună, la școala de gospodărie urbană, iar seara un reușit festival artistic, cu concursul d. șoarei Lia Hubic, Silvia Florea, Dr. S. Toduța, dela Opera Română din Cluj-Timișoara.

Urcând calea Crucii

Din îndemnurile de Paresemi ale
P. S. S. IULIU al Clujului

[...] „Suntem în postul mare și sfânt. Vreme primită pentru a ne pregăti pentru luminatul mare praznic al Invierii. Să ne coborim în suflete, să ne privim în oglinda sufletelor noastre. Cum stăm cu sufletul? Suntem sănătoși? Suntem vii ori morți sufletește. Ce ne apasă, ce ne doare? Cum ne aflăm în fața Domnului? Trupul este slab, neputincios, slăbănog, izbit de suferințe; trudit și obosit de atâtea ori până la moarte. Să privim la icoana slăbănogului vindecat, în chip minu-

nat, în suflet și în trup. Ne indeamnă și pe noi să cerem minunea iertării și a păcii Domnului. Să cerem deslegarea păcatelor noastre, să cerem iertare. Cu părere de rău și mărturisire. Ne-a lăsat la îndemâna tuturor puterea iertării păcatelor. Să nu ne smintim de aceasta, ci, mai vartos, să preamărim pe Dumnezeu, că această putere o a dat oamenilor, preoților săi, căci pentru a noastră mântuire a dat-o, pentru ca aproape de toți să fie mântuirea și vieața. Pacea, pe care atâta o însetăm. Pacea sufletelor înainte de toate și mai presus de toate. „Căroră le veți ierta păcatele, se vor ierta lor”. Nu omul, ci puterea lui Dumnezeu, cu care și-a îmbrăcat apostolii și pe urmașii lor, pe slujitorii altarelor Sale, pe chivernisitorii tainelor Sale sfinte. Acestora le-a încredințat *taina împăcării*, cum spune Apostolul neamurilor. Acelaș Isus iartă, prin ei, care a rostit: „Fiule iartă-se ție păcatele tale”, acelaș Isus, care a adevărit puterea sa de a ierta păcatele, rostind: „Scoală și umblă”, a întărit încredințarea puterii sale: „Luafi Spirit Sfânt, căroră veți ierta păcatele se vor ierta lor”.

[...] Lumea întreagă zace în neputință și slăbănogie. Lumea și-a pierdut sufletul. Nu sufletul lui Dumnezeu o stăpânește. Ceeace îngrozește sufletele noastre acum, în al cincilea an de război infricoșat, nu este dela Dumnezeu și nu izvorește din sufletul lui Dumnezeu. Aceasta e puterea întunerecului. Din această înspăimântătoare rătăcire nu este cale de mântuire decât calea lui Hristos Mântuitorul. Din această slăbănogie nu este altă putere în lume, care să ridice popoarele, decât puterea lui Hristos. Cuvântul Lui atotputernic poate săvârși minunea. „Eu îți zic, scoală și umblă”. Scoală sănătos și umblă sănătos. Dar pentru aceasta trebuiește întorcere la Domnul, cu pocăință. Am greșit la Ceriu și înaintea Ta Doamne, trebuie să mărturisească neamurile în nefericire.

[...] Cu înțelepciunea lumii acesteia am ajuns acolo unde ne aflăm. Această înțelepciune Dumnezeu a dovedit-o că este nebulie. Să ne apropiem de Domnul și El se va apro-

FOIȚA „UNIRII”

Religia și școala activă

Domnul Toma Cocișiu, pornind dela notița pusă de mine la cele două lecții de Apologetică, face unele observări în legătură cu predarea religiei și cerințele școlii active. Poate că în acelaș timp s'a gândit și la articolele Părintelui prepozit Dr. N. Brinzeu despre catehism. Prin aceasta pune în discuție problema școlii active raportată de religie. Cu toate, că ne mai fiind în activitate, ar trebui să stau deoparte și să las pe cei din activitate să ia parte la discuție, totuși spun și eu unele păreri, după ce însași discuția a pornit dela lecțiile publicate de subsemnatul.

Înainte de toate regret mult, că nu am avut prilejul să asist la lecțiile d-lui Cocișiu și nici domnia sa nu a ascultat nici o lecție de a mea. Altceva e să cetești lecțiile scrise de cineva. La ascultare vedem atitudinea propunătorului și gesturile lui și îi auzim vocea de deosebitele ei modulații. Vedem elevii și atitudinea lor, constatăm interesul, cu care au ascultat și judecăm rezultatul obținut. Cu deosebire interesează rezultatul. Asistând odată la o lecție de probă a unui normalist, când colegii săi și chiar și profesorul de pedagogie i-au făcut propunătorului aspre imputări, că nu a ținut seamă de unele

cerințe pedagogice, eu i-am luat apărarea în felul următor: „Mie îmi place să judec o lecție după rezultatul obținut. Dacă elevii au ajuns să înțeleagă, să poată reproduce și vorbească însuflețiți despre materia predată, eu sunt deplin mulțumit, chiar și dacă nu s'a ținut cont de toate cerințele pedagogice, și de toate treptele formale. Propunătorul, prin atitudinea sa și prin felul său de a vorbi, a fermecat pe elevii, cari l-au ascultat cu interes, au colaborat cu însuflețire și au dat dovadă, că au înțeles. Așadar sunt deplin mulțumit”. — Că am lucrat corect, sau nu, judece pedagogii!

Lecțiile asupra cărora s'a oprit d. Cocișiu, sunt scrise așa, cum cred eu că ar trebui să între în un manual de Apologetică. Firește, acolo nu se amintește de pregătirea, ce am făcut-o. În pregătire, prin întrebări potrivite am ajuns la sfatul lui Gamaliel, la cruzimile persecuțiilor, la atitudinea papilor și episcopilor etc. Lecțiile mele nu erau o torăială dela început până la sfârșit, ci o înțelegere dela om la om.

Ce înțeleg eu prin a învăța? Elevii au și ei darul ultării ca oricare om, și au ca ajutor, spre a-și aduce aminte, un manual. Fiindcă ei trebuie să dea și răspunsuri, în vederea notelor, ei vor trebui să cetească odată, de douăori, sau chiar de mai multeori lecția din carte, pentru a putea răspunde. Aceasta o înțeleg eu sub cuvântul „a învăța”. Eu nu am cerut niciodată să-mi învețe de rost, să

buchiseze, să-mi răspundă cuvânt de cuvânt, ci să-mi dea răspunsuri scurte, din care să pot constata, că a înțeles și a asimilat. — Și apoi să nu uite, că și la religie avem programă analitică, se dau note și vin — inspectii!

La religie avem materie de morală și materie de credință, de dogmă. Altfel voiu dirija pe elevi la lecțiile de morală și altfel la cele de credință. La aceste din urmă cu deosebire trebuie să port grije, ca să nu cădem în erezie!

Memorizare? Sunt mulți, cari sunt de părere, că la catehism și chiar și la alte părți ale religiei: trebuie memorizate unele adevăruri. Eu niciodată nu am cerut așa ceva și am fost mulțumit, dacă elevii mi-au putut spune cu cuvintele lor adevărurile din lecție. Și ceice mi-au făcut inspectii, au fost mulțumiți cu răspunsurile primite. Eu în timpul interogațiilor nu puneam întrebările, așa cum sunt tipărite în catehism, ci le formulam eu, cum îmi păreau mai ușoare, pentru a nu face pe elev să creadă, că ar trebui să memorizeze. M'am ferit însă de greșala, pe care o fac mulți propunători, de a cuprinde răspunsul în întrebare.

Am dat și de memorizat, dar în mod benevol. Am spus d. e. că voiu socoti ca un răspuns, pe care voiu pune nota 10, celor ce-mi vor ști de rost imnul despre iubire al Sf. Pavel dela I Cor. 13, 1—8. Și cei mai mulți elevi și aproape toate elevele din

pie de noi. Să ne apropiem cu credință de El. Fericit este neamul care își cunoaște păcatele și cere iertare și deslegare. Fericit este omul, familia și neamul care primește, pentru pocăința adevărată, deslegarea: „*iertă-se fte păcatele tale*“, și apoi binecuvântarea puterii de viață: „*Scoală și umblă*“. Acesta are chezașia biruinței.

Să începem fiecare dela noi înșine, dela familia noastră și astfel să sporim puterile de viață sănătoasă, a Bisericii și a neamului.

Din prunci nevinovați și tineret curat neprihănit, să se înnoiască aceste puteri. Sufletul Domnului să stăpânească pe toți, intru toate. Atunci va dăruia Domnul putere popoului său și îl va binecuvânta cu pace.

Urcăm calea grea a crucii, cu toate popoarele din lume. Purtăm sarcina grea peste măsură de suferințe și necazuri. Este război. Am spus totul. Este necaz și încercare. Să aruncăm privirea înaintea noastră și pe calea ce ne așteaptă să privim spre Celce merge în frunte. Să privim spre Domnul Isus care ne spune: „*Cel ce vrea să vină după mine să se lapede de sine și să-și ia crucea sa și să-mi urmeze mie*“. Merge în frunte și chiamă: „*Să-mi urmeze mie*“. Calea este grea, pentru aceea ne îndeamnă: „*să se lapede de sine*“. Să ne lepădăm povara. Și care povară este mai grea și mai apăsătoare decât sarcina păcatului. Să ușurăm sufletul nostru de sarcina păcatului, pentru că este lungă și grea calea crucii pe care trebuie s'o străbatem creștini. Ne chiamă Domnul să-i urmăm. Ușor și îndrevenit sufletește: „*Scoală și umblă*“. Străbate, cu încredere, calea crucii, ce duce prin moarte la viață. Dincolo de *Vinerea Mare*, sunt *Paștile Domnului*. Să lepădăm păcatul și să mergem înainte împăcați cu Dumnezeu, spre marele praznic al *Învierii*...“

Modificarea Codului Civil. Articolul 127 din Codul civil, privitor la *căsătorie*, a fost modificat. *Monitorul Oficial*, care aduce și raportul ministrului de Justiție, publică *articolul unic*, deacum încolo cu putere de lege: „Nu este iertat bărbatului înainte de 21 ani, și femeii înainte de 18 ani, să se căsătorească“.

Apostolatul laic *)

Lucrurile mari, schimbările radicale în viața omenirii, cari determină evoluția spre desăvârșire a vieții omenești, nu pornesc dela cei mulți ci dela cei puțini, cari sunt însă superior înzestrați cu aptitudini și calități, pe cari le pun mai întâi în practica vieții lor individuale.

E necesar să năzuim spre egalitate, în înțelesul cunoașterii adevărului, a practizării legii morale, a unei dreptăți sociale tot mai larg realizate: toți oamenii au dreptul la bunurile materiale și spirituale ale vieții. Dar nu trebuie să uităm că deși năzuim spre egalitate ca spre un ideal al vieții, nu ne naștem egali, nu suntem la fel înzestrați.

Și atunci în lupta pentru ideal, pe ori care plan al vieții — moral sau material — e nevoie de oameni superior înzestrați, sunt necesare elitele, cari singure pot realiza mai întâi în ei năzuința spre perfecțiune, și apoi să deschidă drumul și pentru alții, pentru cei mulți, venindu-le în ajutor cu învățătura și mai ales cu pilda vieții lor.

Mântuitorul nu și-a ales decât doisprezece Apostoli, cari însă au constituit un nucleu de elite morale, focarul de răspândire al creștinismului. Biserica a crescut, s'a apărut, a luptat, s'a regenerat prin alte nucleu de elită: mărtirii, părinții bisericii, sfinții. Mulțimea credincioșilor au fost luminați, crescuți, îndreptați, prin acești oameni superior înzestrați, și cari au știut să fructifice înzestrarea lor prin eroismul sau sfințenia vieții proprii.

Nu ne putem aștepta ca trăirea sinceră și intensă a creștinismului la noi la români — în unele pături mai ales, să înceapă deodată, în toți membri. Va fi deajuns la început o mână de intelectuali dintre cei superior înzestrați, cari să deschidă drumul, să spargă stânca indiferentismului religios, să dea pilda unei vieți creștine mărturisite cu fapta.

Apostolatul laic nu e făcut de totali-

*) Din „*Buletinul Astrului*“, Sibiu. No. 6-7.

tatea laicilor, ci de elitele lui la toate popoarele.

Dar aceste elite e necesar să se arate, să se reorganizeze, și să se pună la lucru. *Sunt convins că între împrejurările dela noi o sută de intelectuali români profund creștini pot contribui la regenerarea în Hristos a vieții noastre sociale mai mult decât un număr îndoit sau întreit de preoți cari își fac datoria.*

I. Agârbiceanu

Pentru buna reușită a sf. Misiuni

— O seamă de sugestii —

Fiindcă în zilele încordate prin cari trecem se dă cea mai înverșunată luptă între fiii luminii și fiii întunecului, una dintre armele de frunte pentru biruința finală a Bisericii lui Isus Hristos o joacă sf. Misiuni. Poate că, după părerea unora, această problemă nu prezintă ceva importanță deosebită. Analizată însă mai amănunțit, trebuie să recunoaștem că dacă nu este cea mai actuală, atunci este cel puțin una dintre problemele cele mai actuale.

Dar pentru o reușită cât mai bogată în roade a misiunilor, nu ajunge numai ca preotul misionar să se deplaseze într-o parohie oarecare, unde poporul nepregătit sufletește, vine să asculte desfășurarea programului fixat pentru aceste zile, numai pentru că nu are ceva mai bun de făcut. Iar o adevărată pregătire nu se poate face cu un simplu anunț lansat în parohie cu câteva zile înainte de începerea misiunilor. Sau cu un convocator prin care roagă pe frații preoți din jur ca să-și trimită și ei credincioșii la misiuni, spre a apare cât mai cu fast aceste zile sfinte.

În acest caz forma e în rând, dar fondul lasă mult de dorit. Și tocmai aceasta e cauza că în cele mai multe parohii nu se simte nici o schimbare între viața credincioșilor trăită înainte și după misiuni, — Altfel trebuie însă să se purceadă. Și anume: preotul în parohia căruia sunt fixate misiunile, va pregăti poporul într'un timp cât mai îndelungat și după

clasa a VI-a îmi spuneau frumos cuvintele așa de frumoase ale Apostolului neamurilor. Tot așa am făcut într'un an la clasa a VII-a cu ultimul discurs, cântecul de lebedă, al lui Bunea, ținut la Alba-Iulia, la adunarea Societății teatrale în 1909. Firește, am mai așteptat să-mi știe de rost unele rugăciuni, Credeul, Zece și Cinci porunci, iar benevol — cu o notă de 10 — Psalm 50. Am făcut bine, sau nu, d-le Cocișiu?

Ca preot tânăr am compus un manual de povestiri morale, cu elementele religiei, pentru clasele I și II primare. Nu mi-s'a aprobat, fiindcă nu am ținut seamă de programa prescrisă de cei mai mari. Eu aveam altă idee despre propunerea religiei în primele clase. Mai târziu când mi-s'a zis să scriu manuale pentru cursul secundar, am scris de probă despre articolul I al Simbolului de credință, pornind dela părți din Biblie, fără întrebări, și la urmă am pus întrebări fără răspunsuri și am trimis manuscrisul celui ce mi-a făcut propunerea să scriu. Mi-a răspuns, că dânsul e pentru Catehismul cu întrebări și răspunsuri, pentru că altcum nu se poate memoriza. Nefiind sigur de aprobare, ba știind sigur, că nu se va aproba, nu am scris. Nu am scris nici alte manuale, pentru că luând în Comisia Catehetică o anumită atitudine și în „Unirea“ despre unele manuale, mulți au crezut — și cam așa se vedea și din un telefon al „Unirii“ — că vorbesc pro domo.

Așa nu am scris, dar când mi-s'au dat

spre cenzurare manuscrisele altora, mi-am spus părerea verde-românește. Am conștiința împăcată, că am făcut bine! Dela întemeierea Comisiei catehetice până în anul trecut, am colaborat cu gândul curat să servesc interesele catehizației. La ședințe nu am mai luat parte din 1940. Mai mult am avut de lucru, până am văzut, că se admite, ca să se dea cu mult mai multă importanță L. N. decât L. V. Și acnm — dar înainte era și mai șil — L. V. i-se dă mai multă extensiune de cum îi dau — Evreii, cari în L. A. își au și istoria lor națională. Am dovedit, cu manuale evreești, că noi luăm mai pe larg unele părți din L. V. decât Evreii. Și nu era vorba de părțile referitoare la Mesia!

Dar văd, că am pornit pe panta amintirilor, ce nu are legătură cu problema din discuție. Școala activă și religia? Unde se poate și cum se poate. Scopul principal e să se ajungă rezultatul dorit: luminarea minții și mișcarea voinței. Propunătorul să fie bun și iubitor, dar în același timp drept și sever. Să nu uite, că mai mult face pilda vieții lui, decât vorba, fie ea cât de frumoasă. De altfel aceasta are valoare nu numai pentru catehet, ci — în general — pentru preoți. Calea a arătat-o Marele Învățător: Pilda vieții și învățătura: „*A început a face și a învăța*“. Prin pilde și asemănări, unde era lipsă, prin învățare directă, unde nu era lipsă de vreun încunjur, așa ne-a arătat calea, Cel care a zis despre sine: „*Eu sunt calea...*“

Octavian Popa

O legendă despre începutul postului

Cronicarul Eustratie Logofătul, dela care au luat Simion Dascălul și Misail Călugărul, vorbind despre luptele lui Ladislau de Anjou, Regele Ungariei spune printre altele: „De acolo s'au întorsu Laslău Craiu cu laudă și biruință și sosindu acasă în zioa lăsatei secului, au cerșitu la Episcopu loru blagoslovenie se lu lase trei zile să se veselească cu dōmna și cu boiarii săi. L'au blagoslovitu de au lăsatu secu Marți cu tōta curtea sa; care obicei se ține la legea loru și până astăzi, de lasă secu Marți, în săptămâna postului celu mare“¹⁾. Eustratie Logofătul are mai multe legende despre Regele Ladislau de Anjou, numit Rege în 1347, și adesea în locul lui apare Sfântul Ladislau, fost rege între 1077—1095. Miron Costin spune: „La vremea lui Laslău craiul unguesc s'au descălecat de Dragoș Voevod țeara noastră“, spune cronicarul nostru²⁾, or acest „Laslău“ e cel de Anjou.

De unde a luat Eustratie Logofătul legenda care spune că la catolici postul începe Miercuri și nu Duminică, fiindcă Regele Ladislau a cerut acest favor, fiindcă abia atunci se reîntorcea de pe front și voia să petreacă două zile? Dimitrie Onciul³⁾ a demonstrat că legendele cronicarilor despre Regele Ladislau sunt după Cronicon Dubnicense. Acolo se spune că în timpul luptelor cu Tătarii, Secuii au invocat pe Sf. Ladislau. Sf. Ladislau s'a sculat din morți și ajutat de Maica Domnu-

un program cât mai bine stabilit. Iar la întocmirea programului va avea în vedere viața spirituală și viața parohienilor. Va lua apoi cu multă dibăcie contact cu autoritățile școlare și comunale, convingându-i prin purtarea lui cât mai demnă de înalta lui chemare, că astăzi misiunile sunt cele mai sigure arme cu cari se pot garanta bunul mers al lucrurilor într'un sat. Le va arăta prin exemple nesiguranța zilei de mâine într'o țară, oricât ar fi ea de înarmată, dacă poporul îi lipsește pregătirea sufletească. — Va începe apoi o serie întreagă de predici, prin cari va evidenția marele rol ce-l joacă astăzi sf. Misiuni în largul vieții sociale pentru menținerea păcii pe pământ și pentru unirea sufletelor cu Dumnezeu. Anume:

În prima Duminecă, va ține o predică prin care va arăta viața jalnic decăzută a popoarelor păgâne înainte de venirea lui Isus pe pământ. Iar la Inserat, după masa aceleiași zile, va continua, arătând covârșitorul bine de care au fost împărțite atâtea popoare prin încreștinare, atât sufletește cât și trupește, și scoțând în evidență mărimea păcatului cu care omul răsplătește aceste binefaceri dumnezeiești, încheind cu o rugăciune însuflețită pentru întoarcerea tuturor păcătoșilor la Dumnezeu.

În a doua Duminecă, va face o comparație între viața civilizată atât de fericită a popoarelor creștine și între viața ticăloșită și nefericită a popoarelor păgâne, lăsând să triumfeze ideea că fericirea celor dintâi se datorește evangheliei vestite de câțiva misionari sfinți, cari prin munca și jertfa vieții lor au încreștinat acele popoare. În după masa aceleiași zile va descrie în cele mai alese și gingașe cuvinte viața desinteresată și p'înă de greutate a câtorva misionari încreștinători de neamuri, ca de ex. Sf. Nichita apostolul Românilor, Sf. Dionisiu Areopagitul încreștinătorul francezilor, etc.

În Dumineca a treia va arăta, într'o predică părintească, dragostea ce ne-o poartă mai marii Bisericii noastre, în frunte cu mult încercatul Părinte dela Roma, trimițând păgânurilor misionari pentru încreștinare, iar cre-

știnilor misionari pentru întărirea în credința dobândită tot prin ei. „Cel păcătos să se îndrepteze și cel sfânt să se sfințească“.

știnilor misionari pentru întărirea în credința dobândită tot prin ei. „Cel păcătos să se îndrepteze și cel sfânt să se sfințească“.

În Dumineca a patra va arăta credincioșilor importanța sf. Misiuni, dovedind că fructuoase numai așa pot fi, dacă ascultătorii participă regulat la toate predicile și slujbele ce se vor face în timpul sf. Misiuni, fiindcă a pierde una, însemnează a pierde întregul fir al misiunilor.

În ultima predică va arăta credincioșilor cum trebuie făcută o mărturisire bună, pentru primirea cu vrednicie a Sf. Cuminecării. Va stăruia cât mai mult asupra acestei Taine a Tainelor, arătându-i importanța din toate punctele de vedere. Și pentru ca misiunile să fie așteptate și dorite chiar acolo unde e frumosul obicei de a se mărturisi și cumineca des, preotul cu multă precauțiune, va amâna primirea acestor Taine până la misiuni. Iar în cadrele posibilității, acolo unde e cazul, va face chiar și pastorație individuală.

Tot în vederea misiunilor, va reorganiza A.G.R.U.-l și Reun. Mariană fixând întruniri săptămânale. Iar la cateheză, toate orele de religie se vor încheia cu îndemnuri de dragoste față de misiuni și misionari. Pentru îndrăgirea sf. Taine a mărturisirii și cuminecării, se va descrie frumos viața copilului martir sf. Tarcisiu. Și ar fi de dorit ca în fiecare parohie să-și aibă și copiii asociația los religioasă, ca de exemplu: „Asoc. Pruncului Isus“. Și dela sine se înțelege că aceste elemente tinere, crescute în astfel de asociații, vor deveni mai târziu adevărații membri devotați ai A.G.R.U.-lui și Reun. Mariană. Până atunci asociațiile religioase A.G.R.U. și Reun. Mariană, în destul de multe parohii se reduc la două tablouri sarbede, cu cari de regulă facem față în ochii superiorilor. Atât și nimic mai mult.

Pr. Ioan Pol

Știri mărunte

Agru viu. Respectând o tradiție mai veche, Agru din Turda Veche (președ. d. prof. Damian Pop) unde păstorește pâr. Dr. Coriolan Sabău, s'a îngrijit și pentru Paresimile acestui an să aibă, Duminecă de Duminecă, la biserica parohială, înainte de amiază, câte două cuvântări de zidire sufletească (una pentru tineret și alta pentru cealaltă lume de bine, în cadrele alor două sf. liturghii), iar spre seară câte o conferință religioasă. În Dumineca primă din Postul Mare al anului în curs a săvârșit această apostolie pâr. Dr. Alex. Todea, prof. de religie în Blaj; în Dumineca a doua pâr. Ioan Vultur, prof. la liceul „Sf. Vasile cel Mare“ din Blaj, iar în Dumineca a treia pâr. Dumitru Neda, canonic mitropolit.

Misiuni populare. Cel mai proaspăt număr al *Sionului Românesc*, din Lugoj, aduce o sumară dare de seamă despre sfințele misiuni populare ce s'au ținut în eparhia lugojană. Și adecă au avut parte de pomenitele binefaceri spirituale parohiale: S. Maria-Orlea (25 Noemv. — 5 Dec. 1943), Ghilad (3-5 Martie c.), Ticvaniul Mic (2-5 Martie c.), Icloda (3-5 Martie c.) și Zăbrani (9-12 Martie c.). Vestitori ai cuvântului au fost: părinții canonici Ștefan Bălan (la S. Maria-Orlea și Ghilad), Dr. Ioan Stanciu (Ticvaniul Mic) Ioan Ploscariu (Zăbrani) și pâr. Dr. I. Deliman (la Icloda). S'au înregistrat pretutindenea frumoase roduri duhovnicești. — Lăudat să fie Domnul pentru toate!

Pe cale de a se stabili raporturi între Sovietia și Vatican? Stalin n'a pregetat să recunoască guvernul Italian Badoglio. Răzimat pe acest fapt, *Sunday Times* afirmă că asta „ar putea duce — după cum se susține în unele cercuri — la stabilirea relațiilor între Rusia și Vatican“. Pentru că, — așa încreștează ziarul menționat — încorporarea la Rusia a teritoriilor poloneze până la linia Curzon, ar aduce vre-o opt milioane de catolici sub stăpânirea Sovietelor.

Deasemenea amintește și de numărul considerabil al catolicilor din Statele Baltice, ceea ce încă pledează pentru stabilirea de raporturi diplomatice între Kremlin și Vatican — Reținem această știință cu titlu de inventar.

Mănăstiri înzestrate. Prin decret-lege, mănăstirile ortodoxe din Banat au fost înzestrate cu păduri: Hodoș-Bodrog cu 300 ha, Isvor-Vasiova cu 300 ha, Isvorul Miron cu 250 ha, Lipova cu 100 ha, Săraca cu 100 ha. Acestea aparțin eparhiilor Caransebeș, Arad, Timișoara. Izbul aparținând Orăzii a primit și el 300 ha pădure. — Ale noastre dela Prislop și Obreja n'au primit nimic.

Locale. Dumineca trecută a predicat în cadrulă pâr. Dr. Alex. Todea, profesor de religie.

— S'au început exercițiile spirituale pentru elevii școlilor noastre secundare. La liceul „Sf. Vasile cel Mare“ le-a ținut, pentru cursul superior pâr. Gh. Simu, protopop la Dumbrăveni, pentru cursul inferior P. Vasile Dardai, ieromonah basilian dela Obreja. Cu elevii dela gimnaziul industrial „Sf. Iosif“ le-a ținut pâr. Dumitru Nedă, canonic mitropolitan. — La liceul comercial de băieți cursul superior, le ține Preac. P. Augustin Pop, vicel președ. provincial al Ordinului Basilian, iar cu elevii acelui liceu, curs inferior, le ține P. Vasile Dardai, ieromonah basilian.

— Primăria Blajului a primit nou ajutor primar în persoana distinsului prof. Dr. Victor F. lica dela Școala Normală de băieți din loc. Dumineca trecută, înainte de amiază, a avut loc, sala festivă a primăriei, instalarea noului robot al datoriei, fiind de față, în afară de d. prefect ju Dr. Iosif Pop, și multă altă lume aleasă.

Germania nu umblă după pace cu orice preț. Anumite cercuri americane au lansat svote că oficiile germane ar fi rugat consulul suedez de Paris să solicite mijlocirea regelui Gustav pentru ca Germania să intre în tratative de pace cu Aliații. După cum știe însă din Stockholm S. P. P. (21. 44), ministrul afacerilor străine al Germaniei a demintat în cel mai categoric chip svonul acestor cercuri, cât de tendențios, pe atât de străveziu.

Vezuviul în plină erupție. Cu data de 23 Martie c., Serviciul englez de Informațiuni anunță din Neapole că vulcanul *Vezuviu* revărsă pe povârșuri valuri de lavă incandescentă. Deasupra acestor imense guri de iad plutește un nor des de culoare roșie închisă. Dela ceas la ceas, mai ales în timpul nopții, se aude un zgomot de cădere a serii, apare o lumină strălucitoare peste monstrul întăritat. — Radio Roma vestea, 23 Martie c., că satul San Sebastiano a fost complet distrus de lavă, și alte sate sunt amenințate. Peste 15.000 locuitori au fost deja evacuați.

„Franța va fi din nou liberă“. Ambasadorul britanic la Washington, lordul *Halifax*, după ce transmite S. P. P. (19. III. 44), într'o cuvântare ținută la New-York și-a exprimat neclintita sa încredere în refacerea Franței. Între altele numitul lord a spus: „Suntem convinși că Franța va fi din nou liberă, mădără și puternică, și își va relua locul ce i-se cuvine de drept în Europa și lumea viitoare“. Ajute Dumnezeu să vedem acest lucru cât mai curând.

lui a învins pe tătari, urmărindu-i până de parte. 4)

Eustratie Logofătul spune că a luat informațiile despre Regele Ladislau după „Letopisețu celu Ungurescu“. 5) Un istoric ungar presupune că prin acel letopiseț trebuie să înțelegem Cronica Dominicanilor dela Siret, scrisă în secolul al XV, cam în prima jumătate. 6)

Legenda despre începutul postului mare în Biserica Catolică s'a păstrat în forma în care o spune Eustratie Logofătul (înlocuind doar Episcopul cu Papa) în unele sate moldovene. 7) Nu o cunoșc în această formă nici Secuiei, nici Ungurii. 8)

Iosif E. Naghiu

1) M. Kogălniceanu: Cronicile României sau Letopisețele Moldaviei și Valahiei. A doua edițiune. Tom I. București, 1872. Apendice I. Pentru ijderea Moldovenilor și cum au bătutu și au gonitu pre Tătari...

2) Dimitrie Onciul: Originea Principatelor Române. București, Tip. Elzevir, 1899 p. 96-99.

3) Idem-Ibidem.

4) *Cronicon Dubnicense*. Ed. Florianus. III, 152. Acolo mai sunt și alte legende.

5) M. Kogălniceanu. Op. cit. Vol. I. p. 377.

6) Lükö G.: A. Moldvai Csángók. Vol. I. Budapest, 1936, p. 84-85.

7) Idem-Ibidem.

8) Szendrei Zsigmond: Történelmi népmondáink. Ethnographia. 1925-26.

FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21

„Inreg. F. S. 34/1931 Arad“ cf. dispozițiilor în vigoare

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată. Rechizite și s.a. une de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

